МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

Управление Образования Алькеевского МР РТ

МБОУ "Старо-Салманская ООШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель МО	Заместитель директора по учебной работе	Директор школы
________ Фатхуллина М.Ф.	________ Фатхуллина М .Ф.	________ Шарипова Г.С.
Протокол №№1	Протокол № 2	Приказ № 37
от "24" августа 2022 г.	от "25" августа 2022 г.	от "25" августа 2022 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

НАЧАЛЬНОГО ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

(ID 5570097)

учебного предмета

«Литературное чтение на родном (татарском) языке»

(для 1-4 классов образовательных организаций)

Срок реализации 4 года

Старые Салманы 2022

Планируемые результаты

Предметные результаты освоения к концу 1-го года обучения

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Обучающиеся научатся:

• читать вслух плавно, безотрывно по слогам и целыми словами, учитывая индивидуальный темп чтения;

• понимать содержание коротких произведений, воспринятых на слух, а также прочитанных в классе, выделять в них основные логические части;

• читать про себя маркированные места текста, осознавая смысл прочитанного;

• рассказывать наизусть 3–4 стихотворения разных авторов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной и парной работы получат возможность научиться:

• находить в книге страницу «Содержание» или «Оглавление»;

• находить нужное произведение в книге, ориентируясь на «Содержание»;

• задавать вопросы по тексту произведения и отвечать на вопросы, используя текст.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей (народной и авторской сказки и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся

• отличать прозаическое произведение от стихотворного;

• различать малые жанры фольклора: загадку, считалку, скороговорку, закличку;

• находить средства художественной выразительности в тексте (повтор; уменьшительно-ласкательная форма слов, восклицательный и вопросительный знаки, рифмы).

Обучающиеся получат возможность научиться:

• различать сюжетно-композиционные особенности сказок;

• обнаруживать подвижность границ между жанрами фольклора и литературы (прибаутка может включать в себя и дразнилку**; колыбельная песенка — закличку; рассказ — сказку и т. д.).**

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:

• понимать содержание прочитанного; осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;

• читать художественное произведение (его фрагменты) по ролям и по цепочке;

• рассматривать иллюстрации, соотносить их сюжет с соответствующим фрагментом текста или с основной мыслью (чувством,

переживанием), выраженными в тексте.

Обучающиеся получат возможность научиться:

• осваивать на практике малые фольклорные жанры (загадку, закличку, считалку, колыбельную) и инсценировать их с помощью выразительных средств (мимика, жесты, интонация);

• находить иллюстрации, подходящие к конкретным текстам, сравнивать тексты и иллюстрации.

Метапредметные результаты к концу 1-го года обучения

В области общих учебных действий обучающиеся научатся:

• ориентироваться в учебной книге, то есть читать язык условных обозначений; находить выделенные строчки и слова на странице; находить нужную иллюстрацию;

• работать с двумя источниками информации (учебной книгой и тетрадью для самостоятельной работы; учебной книгой и хрестоматией), то есть сопоставлять условные обозначения учебника и рабочей тетради, учебника и хрестоматии;

• находить нужный раздел тетради для самостоятельной работы и хрестоматии.

В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:

а) в рамках коммуникации как сотрудничества:

• работать с соседом по парте: распределять работу между собой и соседом, выполнять свою часть работы, осуществлять взаимопроверку;

• выполнять работу по цепочке;

б) в рамках коммуникации как взаимодействия:

• видеть разницу между двумя заявленными точками зрения.

В области контроля и самоконтроля учебных действий обучающиеся получат возможность научиться:

• понимать, что можно по-разному отвечать на вопросы;

• обращаться к тексту для подтверждения того ответа, с которым он соглашается.

Предметные результаты освоения к концу 2-го года обучения

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Обучающиеся научатся:

читать целыми словами вслух, постепенно увеличивая скорость чтения в соответствии с индивидуальными возможностями;
читать про себя в процессе первичного ознакомительного чтения, выборочного чтения и повторного изучающего чтения;
строить короткое монологическое высказывание: краткий и развернутый ответ на вопрос учителя;
слушать собеседника (учителя и одноклассников): не повторять уже прозвучавший ответ, дополнять чужой ответ новым содержанием;
называть имена 2–3 классиков татарской литературы,
называть имена 2–3 современных писателей (поэтов);
перечислять названия произведений и коротко пересказывать их содержание;
перечислять названия произведений любимого автора и коротко пересказывать их содержание;

определять тему и выделять главную мысль произведения (с помощью учителя);
оценивать и характеризовать героев произведения (их имена, портреты, речь) и их поступки;
пользоваться Толковым словарем для выяснения значений слов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

развивать навыки аудирования на основе целенаправленного восприятия текста, который читает учитель;
устно выражать свое отношение к содержанию прочитанного;
читать наизусть 6–8 стихотворений разных авторов (по выбору);
пересказывать текст небольшого объема;
использовать при выборе книг и детских периодических журналов в школьной библиотеке содержательность обложки, а также страницу «Содержание» или «Оглавление»;
привлекать к работе на уроках тексты хрестоматии, а также книг из домашней и школьной библиотек;
задавать вопросы по тексту произведения и отвечать на вопросы.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей (народной и авторской сказки и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся:

различать сказку о животных и волшебную сказку;
определять особенности волшебной сказки;
различать сказку и рассказ;
уметь находить в произведении изобразительно-выразительные средства литературного языка (сравнение, олицетворение, гиперболу (называем «преувеличением»), контраст, повтор).

Обучающиеся получат возможность научиться:

обнаруживать в авторской детской поэзии жанровые особенности фольклора: сюжетно-композиционные особенности сказки-цепочки, считалки, скороговорки, заклички, колыбельной песенки;
обнаруживать подвижность границ между жанрами литературы и фольклора (рассказ может включать элементы сказки, волшебная сказка – элементы сказки о животных и т. д.);
понимать, в чем особенность поэтического восприятия мира
обнаруживать, что поэтическое мировосприятие может быть выражено не только в стихотворных текстах, но и в прозе.

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:

понимать содержание прочитанного;
осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;
читать художественное произведение по ролям и по цепочке;

эмоционально воспринимать на слух художественные произведения, определенные программой.
Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:
читать выразительно поэтические и прозаические произведения;
рассматривать иллюстрации в учебнике и сравнивать их с художественными текстами;
устно делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями.
Метапредметные результаты к концу 2-го года обучения
В области познавательных общих учебных действий обучающиеся научатся:
ориентироваться в учебной книге: читать язык условных обозначений; находить нужный текст по страницам «Содержание» и «Оглавление»;
быстро находить выделенный фрагмент текста, выделенные строчки и слова на странице;
работать с несколькими источниками информации (учебной книгой, тетрадью для самостоятельной работы и хрестоматией; учебной книгой и учебными словарями; текстом и иллюстрацией к тексту).
В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:
а) в рамках коммуникации как сотрудничества:
работать с соседом по парте: распределять работу между собой и соседом, выполнять свою часть работы, осуществлять взаимопроверку выполненной работы;
выполнять работу по цепочке;
б) в рамках коммуникации как взаимодействия:
видеть разницу между двумя точками зрения, двумя позициями и мотивированно присоединяться к одной из них;
находить в тексте подтверждение высказанным героями точкам зрения.
В области контроля и самоконтроля учебных действий обучающиеся получат возможность научиться:
подтверждать строчками из текста прозвучавшую точку зрения;
понимать, что разные точки зрения имеют разные основания.
Предметные результаты освоения к концу 3-го года обучения
Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.
Обучающиеся научатся:
читать правильно и выразительно целыми словами вслух, учитывая индивидуальный темп чтения;
читать про себя в процессе первичного ознакомительного чтения, повторного просмотрового чтения, выборочного и повторного изучающего чтения;
называть имена писателей и поэтов – авторов изучаемых произведений, перечислять названия их произведений и коротко пересказывать содержание текстов, прочитанных в классе;
рассказывать о любимом литературном герое;
выявлять авторское отношение к герою;

характеризовать героев произведений; сравнивать характеры героев разных произведений;
читать наизусть 6–8 стихотворений разных авторов (по выбору);
ориентироваться в книге по ее элементам (автор, название, страница «Содержание», иллюстрации).

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

делать самостоятельный выбор книги и определять содержание книги по ее элементам;
самостоятельно читать выбранные книги;
высказывать оценочные суждения о героях прочитанных произведений;
• самостоятельно работать со словарями.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей произведений (сказка и рассказ; сказка о животных и волшебная сказка и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся:

различать сказку о животных, басню, волшебную сказку, бытовую сказку;
различать сказку и рассказ;
находить и различать средства художественной выразительности в авторской литературе (приемы: сравнение, олицетворение, гипербола (называем преувеличением), контраст; фигуры: повтор).

Обучающиеся получат возможность научиться:

понимать развитие сказки о животных во времени;
обнаруживать «бродячие» сюжеты («бродячие сказочные истории») в сказках разных народов мира.

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:

понимать содержание прочитанного; осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностям и текста;
эмоционально воспринимать на слух художественные произведения, определенные программой, и оформлять свои впечатления (отзывы) в устной речи;
интерпретировать литературный текст, живописное и музыкальное произведения, (выражать свои мысли и чувства по поводу увиденного, прочитанного и услышанного);
принимать участие в инсценировке (разыгрывании по ролям) крупных диалоговых фрагментов литературных текстов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

читать вслух стихотворный и прозаический тексты;
рассматривать иллюстрации в учебнике, слушать музыкальные произведения, сравнивать их с художественными текстами и живописными произведениями с точки зрения выраженных в них мыслей, чувств и переживаний;
устно и письменно (в форме высказываний и/или коротких сочинений) делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями,

возникшими в ходе обсуждения литературных текстов, музыкальных и живописных произведений.

Метапредметные результаты к концу 3-го года обучения

В области познавательных общих учебных действий обучающиеся научатся

свободно ориентироваться в корпусе учебных словарей, быстро находить нужную словарную статью;

свободно ориентироваться в учебной книге: сможет читать язык условных обозначений; находить нужный текст по страницам «Содержание» и «Оглавление»;

работать с текстом: выделять в нем тему и основную мысль (идею, переживание), разные жизненные позиции (точки зрения, установ ки, умонастроения);

работать с несколькими источниками информации (учебной книгой, тетрадью для самостоятельной работы и хрестоматией; учебной книгой и учебными словарями; учебной книгой и дополнительными источниками информации (другими учебниками комплекта, библиотечными книгами, сведениями из Интернета); текстами и иллюстрациями к текстам.

Обучающиеся получат возможность научиться:

освоить алгоритм составления сборников: монографических, жанровых и тематических (сами термины – определения сборников не используются).

В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:

а) в рамках коммуникации как сотрудничества:

работать с соседом по парте, в малой группе, в большой группе: распределять между собой работу и роли, выполнять свою часть работы и встраивать ее в общее рабочее поле;

б) в рамках коммуникации как взаимодействия:

понимать основание разницы между двумя заявленными точками зрения, двумя позициями и мотивированно присоединяться к одной из них или пробовать высказывать собственную точку зрения;

В области регулятивных учебных действий обучающиеся научатся:

осуществлять самоконтроль и контроль за ходом выполнения работы и полученного результата.

Предметные результаты освоения к концу 4-го года обучения

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Выпускник научится:

читать про себя в процессе ознакомительного, просмотрового чтения, выборочного и изучающего чтения;

определять тему и главную мысль произведения; делить текст на смысловые части, составлять план текста и использовать его для пересказа; пересказывать текст кратко и подробно;

представлять содержание основных литературных произведений, изученных в классе, указывать их авторов и названия;

перечислять названия двух-трех детских журналов и пересказывать их основное содержание (на уровне рубрик);

характеризовать героев произведений; сравнивать характеры героев одного и разных произведений; выявлять авторское отношение к герою;

читать наизусть (по выбору) стихотворные произведения или отрывки из них, спокойно воспринимать замечания и критику одноклассников по поводу своей манеры чтения;
обосновывать свое высказывание о литературном произведении или герое, подтверждать его фрагментами или отдельными строчками из произведения;
ориентироваться в книге по ее элементам (автор, название, титульный лист, страница «Содержание» или «Оглавление», аннотация, иллюстрации); • составлять аннотацию на отдельное произведение и на сборники произведений;
делать самостоятельный выбор книг в библиотеке с целью решения разных задач (чтение согласно рекомендованному списку; подготовка устного сообщения на определенную тему);
высказывать оценочные суждения о героях прочитанных произведений и тактично воспринимать мнения одноклассников;
самостоятельно работать с разными источниками информации (включая словари и справочники разного направления).
Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: различение типов рифм, различение жанровых особенностей произведений народного творчества и авторской литературы, узнавание в текстах литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст, гипербола, звукопись и др.) и понимание причин их использования.
Выпускник научится:
представлять основной вектор движения художественной культуры: от народного творчества к авторским формам;
отличать народные произведения от авторских;
находить и различать средства художественной выразительности в авторской литературе (сравнение, олицетворение, гипербола (называем «преувеличением»), контраст, повтор, разные типы рифмы).
Выпускник в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получит возможность научиться:
отслеживать особенности мифологического восприятия мира в сказках народов мира, татарских и русских народных сказках;
обнаруживать связь смысла стихотворения с избранной поэтом стихотворной формой (на примере классической и современной поэзии);
понимать роль творческой биографии писателя (поэта, художника) в создании художественного произведения;
понимать, что произведения, принадлежащие к разным видам искусства (литературные, музыкальные, живописные) могут сравниваться не только на основе их тематического сходства, но и на основе сходства или различия мировосприятия их авторов (выраженных в произведении мыслей и переживаний).
Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.
Выпускник в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получит возможность научиться:
читать вслух стихотворный и прозаический тексты;
обсуждать с одноклассниками литературные, живописные и музыкальные произведения с точки зрения выраженных в них мыслей, чувств и переживаний;
устно и письменно (в форме высказываний и/или коротких сочинений) делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями, возникшими в ходе обсуждения литературных текстов, музыкальных и живописных произведений.
Метапредметные результаты к концу 4-го года обучения

В области познавательных общих учебных действий выпускник научится:
свободно работать с текстом: уметь выделять информацию, заданную аспектом рассмотрения, и удерживать заявленный аспект; уметь быстро менять аспект рассмотрения;
свободно ориентироваться в текущей учебной книге и в других книгах комплекта; в корпусе учебных словарей, в периодических изданиях; в фонде школьной библиотеки: уметь находить нужную информацию и использовать ее в разных учебных целях;
свободно работать с разными источниками информации (представленными в текстовой форме, в виде произведений изобразительного и музыкального искусства).
В области коммуникативных учебных действий выпускник научится:
а) в рамках коммуникации как сотрудничества:
разным формам учебной кооперации (работа вдвоем, в малой группе, в большой группе) и разным социальным ролям (ведущего и исполнителя);
б) в рамках коммуникации как взаимодействия:
понимать основание разницы между заявленными точками зрения, позициями и уметь присоединяться к одной из них или высказывать собственную точку зрения.
В области регулятивных учебных действий выпускник научится:
осуществлять самоконтроль и контроль за ходом выполнения работы и полученного результата.
В области личностных учебных действий выпускник получит возможность научиться:
осознавать значение литературного чтения в формировании собственной культуры и мировосприятия;
профилировать свою нравственно-этическую ориентацию (накопив в ходе анализа произведений и общения опыт моральных оценок и нравственного выбора).

ЛИЧНОСТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

В результате изучения предмета «Литературное чтения на родном (русском) языке» у обучающегося будут сформированы следующие личностные результаты, представленные по основным направлениям воспитательной деятельности:
гражданско-патриотического воспитания: — становление ценностного отношения к своей Родине — России, в том числе через изучение художественных произведений, отражающих историю и культуру страны; — осознание своей этнокультурной и российской гражданской идентичности, понимание роли русского языка как государственного языка Российской Федерации и языка межнационального общения народов России; — сопричастность к прошлому, настоящему и будущему своей страны и родного края, в том числе через обсуждение ситуаций при работе с художественными произведениями; — уважение к своему и другим народам, формируемое в том числе на основе примеров из художественных произведений и фольклора; — первоначальные представления о человеке как члене общества, о правах и ответственности, уважении и достоинстве человека, о нравственно- этических нормах поведения и правилах межличностных отношений, в том числе отражённых в фольклорных и художественных произведениях;
духовно-нравственного воспитания: — признание индивидуальности каждого человека с опорой на собственный жизненный и читательский опыт; — проявление сопереживания, уважения и доброжелательности, в том числе с использованием адекватных языковых средств, для выражения своего состояния и чувств; проявление . 1—4 классы 23 эмоционально-нравственной отзывчивости, понимания и

сопереживания чувствам других людей; — неприятие любых форм поведения, направленных на причинение физического и морального вреда другим людям (в том числе связанного с использованием недопустимых средств языка); — сотрудничество со сверстниками, умение не создавать конфликтов и находить выходы из спорных ситуаций, в том числе с опорой на примеры художественных произведений;
эстетического воспитания: — уважительное отношение и интерес к художественной культуре, восприимчивость к разным видам искусства, традициям и творчеству своего и других народов; — стремление к самовыражению в разных видах художественной деятельности, в том числе в искусстве слова;
физического воспитания, формирования культуры здоровья и эмоционального благополучия: — соблюдение правил здорового и безопасного (для себя и других людей) образа жизни в окружающей среде (в том числе информационной) при поиске дополнительной информации; — бережное отношение к физическому и психическому здоровью, проявляющееся в выборе приемлемых способов речевого самовыражения и соблюдении норм речевого этикета и правил общения;
трудового воспитания: — осознание ценности труда в жизни человека и общества (в том числе благодаря примерам из художественных произведений), ответственное потребление и бережное отношение к результатам труда, навыки участия в различных видах трудовой деятельности, интерес к различным профессиям, возникающий при обсуждении примеров из художественных произведений;
экологического воспитания: — бережное отношение к природе, формируемое в процессе работы с текстами; — неприятие действий, приносящих ей вред;
ценности научного познания: — первоначальные представления о научной картине мира, формируемые в том числе в процессе усвоения ряда литературоведческих понятий; — познавательные интересы, активность, инициативность, любознательность и самостоятельность в познании, в том числе познавательный интерес к чтению художественных 24 Примерная рабочая программа произведений, активность и самостоятельность при выборе круга чтения.

1- 4 нче сыйныфларда “Туган (татар) телендә әдәби уку” фәнен үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре

Предмет нәтиҗәләре

«Сөйләм һәм уку эшчәнлеге төрләре» бүлеге: аудирование, кычкырып уку һәм эчтән уку, төрле текст төрләре белән эшләү, библиографик культура, сәнгать әсәрләре тексты белән эшләү, сөйләм культурасы.

Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнәчәк:

- үзлектән таныш булмаган текстны уку
-әсәрнең темасын һәм төп фикерен билгеләү; текстны катламнарга бүлү, текст планын төзү һәм аны сөйләү өчен куллану; текстны кыскача һәм җентекләп язу;
- сыйныфта өйрәнелгән әдәби әсәрләрнең эчтәлеген, аларның авторларын һәм исемнәрен күрсәтергә;
- ике-өч балалар журналының исемнәрен санап, аларның төп эчтәлеген сөйли белергә(рубрика дәрәҗәсендә);
- әсәр геройларын характерлау; төрле әсәр геройларының характерларын чагыштыру; геройга автор мөнәсәбәтен ачыклау;
- шигырьләрне яттан укырга (сайлау буенча) яки алардан өзекләрне укырга, сыйныфташларының үз уку манерлары буенча искәрмәләрен һәм тәнкыйтьләрен тыныч кабул итәргә;
-әдәби әсәр яки герой турында үз фикерләрен нигезләү, аның фрагментларын яки әсәрдәге аерым юллар белән исбатлау;

- китапта аның элементлары буенча ориентлашырга (автор, исеме, титул бите, «Эчтәлек» яки «Башлам» бите, аннотация, иллюстрация);
-аерым әсәрләргә һәм әсәр җыентыкларына аннотация ясарга;
-төрле бурычларны хәл итү максатында китапханәдә мөстәкыйль рәвештә китаплар сайлау (укуырга тәкъдим ителгән исемлек нигезендә уку; билгеле бер темага телдән хәбәр әзерләү);
- укылган әсәрләрнең геройлары турында бәя бирү һәм сыйныфташларның фикерләрен тактик кабул итү;
-төрле мәгълүмат чыганаклары белән мөстәкыйль эшләргә (төрле юнәлештәге сүзлекләр һәм белешмәләрне дә кертеп).
"Әдәбият белеме пропедевтика» бүлеге: рифм типларын аеру, халык иҗаты һәм авторлык әдәбияты әсәрләренең жанр үзенчәлекләрен аеру, әдәби кабул итүләр текстларында белү (чагыштыру, гәүдәләнү, контраст, гипербол, тавыш яздыру һ.б.) һәм аларны куллану сәбәпләрен аңлау.
Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнәчәк:
-сәнгать культурасы хәрәкәтенең төп эшен халык иҗатыннан авторлык формаларына тәкъдим итү;
- халык әсәрләрен автордан аеру;
- авторлык әдәбиятында сәнгать чагылышы чараларын табарга һәм аерырга (чагыштыру, тышлау, гипербол («арттыру» дип атыйбыз), контраст, кабатлау, рифманың төрле төрләре).
Чыгарылыш сыйныф укучысы мөстәкыйль, парлы, төркем һәм күмәк эш процессында өйрәнергә мөмкинлек алачак:
- дөнья халыклары әкиятләрендә, татар һәм рус халык әкиятләрендә дөнья мифологик кабул итү үзенчәлекләрен күзәтеп торырга;
-шагыйрь сайлаган шигырь формасы белән шигырьнең мәгънәсен ачыклау (классик һәм заманча шигърият мисалында));
-сәнгатьнең төрле төрләренә караган әсәрләрнең (әдәби, музыкаль, рәсем сәнгате) аларның тематик охшашлыгы нигезендә генә түгел, ә аларның авторларының охшашлыгы яки аермалары нигезендә дә (фикер һәм кичерешләр әсәрләрендә чагылдырылган) чагыштырыла алуын аңларга.
«Укучыларның иҗади эшчәнлеге элементлары» бүлеге: рольләргә бүлеп уку, телдән рәсем буенча сөйләү, репродукцияләр белән эшләү, үз текстларын булдыру.
Чыгарылыш сыйныф укучысы мөстәкыйль, парлы, төркем һәм күмәк эш процессында өйрәнергә мөмкинлек алачак:
-татар теленә ихтирам тәрбияләү;
-сыйныфташлары белән аларда әйтелгән фикерләр, хисләр һәм кичерешләр күзлегеннән әдәби, матур һәм музыкаль әсәрләр турында фикер алышу;
- әдәби текстлар, музыка һәм рәсем сәнгате әсәрләре буенча фикер алышу барышында туган шәхси кичерешләре һәм күзәтүләре белән телдән һәм язмача (фикерләр һәм/яки кыска иншалар рәвешендә) уртаклашырга
Укучылар өйрәнәчәк:- Сөйләм барышында әйтелгән фикерне аңлау, ишеткән әсәрнең эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, вакыйгаларның эзлеклелеген билгеләү, сөйләмдә куелган максатны аңлый алу, дөрес, фәнни яктан танып-белү, әдәби әсәрләрне тыңлаганнан соң сораулар куя белү таләп ителә.
- Укыганда орфоэпик һәм интонацион нормаларны саклау. Җөмләләрне укыганда тыныш билгеләрен интонация белән аера белү. Төрле төрдәге һәм типтагы текстларның мәгънә үзенчәлекләрен аңлау, аларны интонация ярдәмендә бирү.

- Яшь үзенчәлекләренә туры килгән күләмдәге һәм жанрдагы әсәрләрне эчтән укыганда мәгънәсен аңлап җиткерү. Уку төрләрен билгели белү (өйрәнү, танышу, карап чыгу, сайлап уку). Тексттан тиешле мәгълүматны таба белү. Фактлар, тасвирлау, өстәмә фикерләр белән тулыландырып уку.

- Төрле стильдәге – әдәби, дәреслек, фәнни-популяр текстлар турында гомуми күзаллау булдыру, аларны чагыштыра белү. Бу төр текстларның максатларын билгеләү. Фольклор текстының үзенчәлекләрен табу. Текстны төрле җөмләләр тезмәсеннән гамәли аеру. Әсәрнең исеменә һәм бизәлешенә карап, эчтәлеге турында белә алу.

- Текстның темасын, төп фикерен, төзелешен ачыклау; текстны мәгънәле кисәкләргә бүлү, аларны исемләү. Төрле мәгълүмат белән эшли алу. Текст буенча сорауларга җавап бирү, тема буенча чыгыш ясау, иптәшеңнең чыгышын тыңлау, әңгәмә вакытында, текстны кулланып, җавапларны тулыландыруда катнашу. Төрле белешмә һәм иллюстратив-сәнгать материалларыннан файдалану.

- Россиядә һәм татарларда беренче китаплар, аларның басыла башлау тарихы турында гомуми күзаллау. Китап типларын ачыклау: әсәр, җыентык, сайланма әсәр, вакытлы матбугат, белешмәлекләр (сүзлек, энциклопедия).

- Бирелгән исемлек, картотека буенча китап сайлый белү. Алфавит каталогыннан файдалану. Яшь үзенчәлекләренә туры килгән сүзлек һәм белешмә материалларны мөстәкыйль рәвештә куллана белү.

- Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә мөнәсәбәтле рәвештә аңлау. Халык авыз иҗаты әсәрләренең гомумкешелек әхлак кагыйдәләрен һәм кешеләрнең үзара мөнәсәбәтләрен күрсәтүен ачыклау. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру.

- Сәнгатьлелек тудыру чараларын кулланып, бирелгән тексттагы геройга характеристика бирү. Әсәрдән геройны һәм вакыйгаларны характерлаган сүзләрне табу. Укытучы ярдәмендә катнашучыларның эш-гамәлләренең мотивларын билгеләү, аларны анализлау, чагыштыру. Геройларның эш-гамәлләрен капма-каршылыгы яки охшашлыгы буенча чагыштыру. Текстны анализлау барышында автор билгеләмәләре, геройның исеме аша авторның аңа мөнәсәбәтен ачыклау. Әсәр героеның портретын, характерын аның эш-гамәлләре һәм сөйләме аша бирү.

- Әдәби әсәр эчтәлеген сөйләүнең төрләрен (тулы, сайлап, кыскача – төп фикерне әйтү) үзләштерү.

- Текстның эчтәлеген тулысынча сөйләү: бирелгән өзектәге төп фикерне ачыклау, кирәкле сүзләрне билгеләү, исем кушу, эпизодның эчтәлеген тулысынча сөйләү, һәрбер өлешнең һәм текстның төп фикерен билгеләү, һәр өлешкә һәм тулаем текстка исем кушу, тексттагы җөмләләрне атау, сорау җөмлә яки үзләре теләгән форма кулланып, план төзү.

- Бирелгән өзек эчтәлеген сайлап сөйләү: геройга характеристика бирү (кирәкле сүзләрне тексттан сайлау), вакыйга буенча урынны сурәтләү (урынны сурәтләгән сүзләр, сүзтезмәләрне тексттан алып).

- Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү. Риваять, легенда, миф, әкият кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлеклән аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.

- Сөйләм төре буларак диалог. Диалогик сөйләмнең үзенчәлекләре: сорауны аңлау, аларга җавап бирү; текст буенча сораулар куя белү. Дәрестән тыш аралашу вакытында сөйләм әдәбе нормаларыннан тайпылмау. Сүзлек белән эш (туры, күчерелмә, күпмәгънәле сүзләрне аерып алу), укучыларның сүзлек байлыгын максатчан тулыландыра бару.

- Сөйләм төре буларак монолог. Автор текстына таянып, тәкъдим ителгән яки укытучы әйткән тема буенча зур булмаган текст (монолог) төзү. Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.

- Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү.

- Россиядә яшәүче төрле милләт халыкларының авыз иҗаты әсәрләре. XIX–XX гасырда яшәгән классик язучыларның (шул исәптән балалар язучыларының да) әсәрләрен өйрәнү.

- Төрле китаплар (тарихи, маҗаралы, фантастик, фәнни-популяр басмалар, белешмәлекләр, энциклопедияләр) һәм балалар вакытлы матбугаты белән танышу.

- Укытучы ярдәмендә әдәби тексттан сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет, чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү.

- Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру.

- Чәчмә һәм тезмә сөйләмне тану, аеру; тезмә сөйләмнең үзенчәлекләрен (ритм, рифма) билгеләү.

- Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор формасы буларак мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү. Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу.

Укучылар өйрәнергә мөмкинлек алачак:

- дәресләрдә сәнгатьле уку, текстның эчтәлеген сөйләү һәм язу, сочинение язу, әзер темага телдән яки язма рәвештә текст әзерләү, картиналар белән эшләү, әсәргә нигезләп инсценировка эшләү, рольләргә бүлеп уку, уен кебек эш төрләрен куллану;
- әсәрне сүзләрне дөрес итеп әйтеп, кычкырып һәм эчтән укый белү;
- әсәрнең темасын, төп мәгънәсен ачыклау, мәгънәви кисәкләргә бүлү, алар арасындагы бәйләнешләрне, төп фикерне билгеләү һәм аны үз сүзләрең белән әйтеп бирү;
- төрле авторларның 6-8 шигырен яттан сөйләү;
- кыска күләмле әсәрләрнең эчтәлеген сөйләү;
- фольклор жанрларын аеру: хайваннар турындагы, тылсымлы әкиятләрне өйрәнү, мәсәл, хикәя турында күзаллау, халык авыз иҗаты әсәрләре һѐм автор әсәрләрен төркемли белү;
- әсәр геройларын характерлый белү, авторның үз героена мөнәсәбәтен күрсәтү, төрле әсәр геройларына чагыштырма характеристика бирү;
- укылган әсәрдән чагыштыру, җанландыру, контрастны таба белү;
- сүзлекләрдән файдалану, тематик сүзлекләр төзү;

- аерым бер элементы буенча китапта ориентлашырга өйрәтү (авторы , исеме, эчтәлек бите, иллюстрацияләр).
Метапредмет нәтиҗәләре:
Регулятив универсаль уку гамәлләре
Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнә:
- уку бурычын кабул итү һәм сакларга;
- яңа уку материалында укытучы тарафыннан бирелгән эш юнәлешләрен исәпкә алып,
укытучы белән хезмәттәшлек итәргә;
- куелган бурычны гамәлгә ашыру шартларында, үз гамәлләрене планлаштырырга;
- билгеләнгән кагыйдәләрне планлаштыруны һәм тикшереп торуны хәл итү ысулын контрольдә тотарга;
-нәтиҗә буенча йомгаклау һәм адымлы контроль ясарга;
- укытучыларның, иптәшләрнең, ата-аналарның һәм башка кешеләрнең тәкъдимнәрен һәм бәясен дөрес кабул итәргә;
- ысул һәм эшнең нәтиҗәсен аера белергә;
- бәяләү һәм исәпкә алу характердагы ясалган хаталар нигезендә эшне тәмамлаганнан соң аңа кирәкле төзәтмәләр кертү.
Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнү мөмкинлеге алачак:
-укытучы белән хезмәттәшлек иткәндә яңа уку бурычларын куярга;
-практик бурычны танып белү максатына әверелдерергә;
- уку хезмәттәшлегендә танып-белү инициативасын күрсәтергә;
- яңа уку материалында укытучы биргән эш юнәлешләрен мөстәкыйль исәпкә алырга;
-гамәлләр ысулы һәм нәтиҗәсе буенча, актуаль контроль ясауны ирекле игътибар дәрәҗәсендә тормышка ашыруны контрольдә тотарга;
- гамәлләрне башкарганда,аның дөреслеген мөстәкыйль бәяләргә һәм аны гамәлгә ашыру барышында да ,ахырында да кирәкле төзәтмәләр кертә алырга.
Танып - белү универсаль уку гамәлләре
Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнәчәк:
- Уку биремнәрен үтәү өчен кирәкле мәгълүматны уку-укыту әдәбиятыннан, энциклопедияләрдән, белешмәлелекләрдән, (шул исәптән электрон, цифрлы), интернет челтәре киңлегеннән кулланырга ;
- бурычларны хәл итү өчен символик чараларны, шул исәптән модельләрне һәм схемаларны кулланырга;
- уку хезмәттәшлегендә танып - белү инициативасын күрсәтергә;
- телдән һәм язма формада хәбәрләр төзергә;
- бурычларны хәл итү ысулларының төрлелегенә ориентлашырга;
- әһәмиятле өлешләрне таба белергә;
- өйрәнелә торган күренешләрнең сәбәпләрен-тикшерү бәйләнешен билгеләргә;
- бурычларны хәл итүнең уртак алымнарын белергә .
Чыгарылыш сыйныф укучысы уку мөмкинлеге алачак:
- китапханәләр ресурсларыннан һәм Интернет челтәреннән файдаланып, мәгълүматны эзләргә;

- ИКТ файдаланып әйләнә – тирә дөнья турында мәгълүматны язарга, кирәкле мәгълуматны билгеләргә;
- бурычларны хәл итү өчен модель һәм схемаларны төзергә;
- аңлы рәвештә һәм ирекле рәвештә телдән һәм язма формада хәбәрләр төзергә;
- конкрет шартларга бәйле рәвештә бурычларны хәл итүнең иң нәтиҗәле ысулларын сайларга;
- бурычларны хәл итүнең гомуми алымнарын ирекле һәм аңлы рәвештә белергә.

Коммуникативуниверсальукугамәлләре

Чыгарылыш сыйныф укучысы өйрәнә:

-коммуникатив, иң беренче чиратта, сөйләм, төрле коммуникатив бурычларны хәл итү өчен чаралар кулланырга, монологиксүзләр төзергә (шул исәптән аның аудио визуаль ярдәмен алып барырга), коммуникациянең диалог формасында булырга, шул исәптән ИКТ һәм дистанцион аралашу чараларын һәм инструментларын кулланырга;
- төрле фикерләрне исәпкә алырга һәм төрле позицияләрне координацияләү өчен омтылырга ;
- үз фикереңне һәм позициясен формалаштыру;
- уртак эшчәнлектә, шул исәптән мәнфәгатьләр бәрелешү ситуациясендә, уртак карарга килергә һәм килешергә;
- сораулар бирергә;
- үз гамәлеңне җайга салу өчен сүз кулланырга;
- төрле коммуникатив бурычларны хәл итү өчен, сөйләм чараларын дөрес кулланырга, монологик әйтемнәр төзергә, диалог формасында сөйләм төзергә.

Чыгарылыш сыйныф укучысы белем алу мөмкинлеге алачак:

- үзеңнән аерылып торган башка кешеләрнең позициясен исәпкә алырга һәм координацияләргә;
- төрле фикерләр һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алырга һәм үз позициясен нигезләргә;
- проблеманы хәл итүгә караш һәм фикерләрнең мөнәсәбәтен аңларга;
-үз позицияңне дәлилләргә һәм уртак эшчәнлектә уртак карар чыгарганда хезмәттәшлектә партнерлар позицияләре белән координацияләргә;
- барлык катнашучыларның мәнфәгатьләрен һәм позицияләрен исәпкә алу нигезендә конфликтларны хәл итүгә нәтиҗәле ярдәм итәргә;
- коммуникация максатларын исәпкә алып, партнерга кирәкле мәгълүматны хәрәкәтне төзү юнәлеше буларак шактый төгәл, эзлекле һәм тулы итеп тапшырырга ;
- үз эшчәнлеген оештыру һәм партнер белән хезмәттәшлек итү өчен кирәкле сораулар бирергә;
- үзара контрольне тормышка ашыру һәм хезмәттәшлектә кирәкле үзара ярдәм күрсәтергә;
- сөйләм чараларын төрле коммуникатив бурычларны нәтиҗәле хәл итү, үз эшчәнлеген планлаштыру һәм көйләү өчен адекват кулланырга.

Шәхси нәтиҗәләр:

Чыгарылыш сыйныф укучысында формалашачак:

- мәктәпкә карата уңай мөнәсәбәт , «яхшы укучы " үрнәген кабул итүгә юнәлеш;
- тышкы мотивлар;
- социаль, укыту-танып белү эшчәнлеген үз эченә алган уку-укыту эшчәнлегенең киң мотивацияле нигезе;
-яңа уку материалына һәм аны яңа алымнар белән чишүгә кызыксыну ;
-уку эшчәнлегендәге уңыш сәбәпләрен ачыклау, шул исәптән - үзеңнең конкрет бурычлар таләпләргә туры килүенне анализлау, укытучыларның, иптәшләрнең, ата-аналарның һәм башка кешеләрнең бәяләмәсен аңлау;
-үз уку эшчәнлеген бәяләү ;
- төп әхлакый нормаларны белү һәм аларны үтәүгә юнәлеш ;
Чыгарылыш сыйныф укучысы формалашу өчен мөмкинлек алачак:
- белем бирү оешмасына карата уңай мөнәсәбәт дәрәҗәсендә укучының эчке позициясе, белем алу кирәклеген аңлау, белем бирү мотивлары өстенлек итүдә күрсәтелүе һәм социаль ысул белән белем бәяләүгә өстенлек бирү;
- укуның тотрыклы укыту-танып-белү мотивациясен чагылдырылуы;
- тотрыклы уку - танып белүнең бурычларын хәл итүнең яңа гомуми ысуллары;
- уку эшчәнлегендә уңышка ирешү һәм ирешмәү сәбәпләрен дөрес аңлау;
- “яхшы укучының” социаль ролен уңышлы тормышка ашыру критериясенә нигезләнеп уңай адекват дифференциацияләнгән үзбәя бирү;
- укырга керүдә һәм эшчәнлектә гражданлык тәңгәллеге нигезләрен гамәлгә ашыруда компетентлык;
- башка кешеләрнең хис-тойгыларын аңлы аңлау һәм башкаларга ярдәм итүгә һәм аларның иминлеген тәэмин итүгә юнәлтелгән гамәлләрдә чагылыш табучы эмпатияләр.

Содержание учебного предмета в 1-4 классах

Развитие устной и письменной речи учащихся. Виды речевой и читательской деятельности. Восприятие речи на слух, понимание текста, ответы на вопросы по содержанию, умение задавать вопросы по содержанию прослушанного, определение последовательности событий.

Аудирование. Умение воспринимать на слух звучащую речь: чтение текста вслух учителем и одноклассниками, высказывания собеседников, адресованные себе вопросы. Понимание смысла звучащей речи: удержание обсуждаемого аспекта, способность отвечать на вопросы по ее содержанию и задавать собственные вопросы.

Чтение вслух. Укрепление чтения как основы для перехода от слогового чтения к чтению целыми словами, а также постепенного увеличения скорости чтения. Формирование мотива читать вслух в процессе чтения по ролям и чтения по цепочке. Освоение особенностей выразительного чтения (чтение отдельных предложений с интонационным выделением знаков препинания на начальном этапе, жанровые требования и ограничения самого читаемого текста: лирическое стихотворение читается не так, как былина, а гимн – не так, как колыбельная песенка или прибаутка, и т.д., и осознанный выбор подходящих к случаю интонации, тона, пауз, логических ударений).

Чтение про себя. Умение самостоятельно читать текст небольшого объема. Умение находить в изучаемом тексте необходимые сведения, а также умение находить в словарях нужные словарные статьи и извлекать из них требуемую информацию в рамках выборочного чтения.

Говорение. Освоение разновидностей монологического высказывания: в форме краткого или развернутого ответа на вопрос; в форме передачи собственных впечатлений, передачи жизненных наблюдений и впечатлений; в форме доказательного суждения с опорой на текст (зачитывание нужного места в тексте). Освоение особенностей диалогического общения: умение слушать высказывания собеседника и выражать к ним свое отношение (согласие /несогласие). Умение спорить, опираясь на содержание текста. Этическая сторона диалогического общения –использование норм речевого этикета и воспитание сострадательного отношения к проигравшей в споре стороне.

Письмо (культура письменной речи.). Различение видов текста (текст-повествование, текст-описание, текст-рассуждение) и их практическое освоение в форме мини-сочинений; краткие сочинения по личным наблюдениям и впечатлениям; сочинения по живописным произведениям; письменное составление аннотаций к отдельным произведениям и сборникам произведений; обучение культуре предметной и бытовой переписки (написание писем и поздравительных открыток, формулы вежливости).

Работа с текстом художественного произведения. Анализ заголовка, анализ текста (через систему вопросов и заданий), определение его эмоционально-смысловых доминант (основная мысль в басне, главные переживания в лирическом стихотворении, противоположные позиции героев и авторский вывод в рассказе, основная интонация в колыбельной песне, былине, гимне и т.д.).
Определение особенностей построения текста, выявление средств художественной
выразительности. Умение определить характер героя (через его словесный портрет, анализ поступков, речевое поведение, через авторский комментарий), проследить развитие характера героя во времени, сравнительный анализ поведения разных героев. Обнаружение (с помощью учителя) авторской позиции в прозаических текстах и направления авторских переживаний в лирических текстах. В результате работы с текстом: умение выделять в тексте разные сюжетные линии; видеть разные точки зрения или позиции; устанавливать причинно-следственные связи в развитии сюжета и в поведении героев; понимать авторскую точку зрения; выделять основную мысль текста; обнаруживать выразительные средства. Работа с учебными и научно-популярными текстами. Обучение структурированию научно-популярного и учебного текстов, выделению в тексте отдельных частей, ключевых слов, составлению плана пересказа.

Формирование библиографической культуры. Умение пользоваться аппаратом учебника (страницей «Содержание» или «Оглавление», системой условных обозначений), навыки работы с дополнительными текстами и иллюстрациями. Представление о книге-сборнике, книге-произведении, о периодической печати, о справочной литературе. Систематическое использование словарей. Представление об алфавитном каталоге библиотеки. Практическое использование фондов школьной библиотеки в учебном процессе. Знакомство с книгой как с особым видом искусства, изучение ее элементов.

Внеклассное чтение. Организация подготовки учащихся к самостоятельному чтению книг, расширению и углублению читательского кругозора, познавательных интересов. Развитие устойчивого и осознанного интереса к чтению художественной литературы, знакомство с детской книгой как явлением культуры, ее структурой, видами, жанрами, темами.

Устное народное творчество. Широко используется как материал для обучения грамоте, родному языку и словесности. Систематизация знаний учащихся о малых фольклорных жанрах татарского народного творчества и понятии «устное народное

творчество». Формирование элементов литературоведческих представлений. Представление о фольклорных произведениях. Жанровое разнообразие фольклорных произведений (докучная сказка; сказки о животных, волшебные и бытовые сказки; малые фольклорные формы: загадки, считалки, колыбельные песенки, пословицы и т.д.). Представление о жанрах басни (Басни – авторские произведения, укорененные в сказке о животных и в фольклорном мире ценностей.). Авторская литература: жанры рассказа и литературной сказки, авторская поэзия. Особенности стихотворного текста (ритм, рифма).

Различение рифмы и понимание содержательности каждого конкретного вида рифмы. Освоение понятий «тема» и «основная мысль», а также «основное переживание» героя произведения. Практическое различение произведений разного жанрового характера (без освоения понятия «жанр»). Практическое освоение представления о сюжете и о бродячих сюжетах. Представление о герое произведения, об авторе-рассказчике. Практическое различение в текстах и уяснение смысла использования средств художественной выразительности: олицетворения, сравнения, гиперболы, контраста, звукописи, фигуры повтора.

Работа с текстами разных видов и жанров литературы. Определение принадлежности текста к фольклорному миру или кругу авторских произведений. Понимание жанровых особенностей текста (волшебная сказка, докучная сказка, рассказ, колыбельная песенка, гимн и т.д.) Понимание разницы между художественным и научно-популярным текстами. Умение доказательно показать принадлежность текста к кругу художественных или научно-популярных текстов. Понимание отличий прозаического и поэтического текстов. Умение реконструировать (с помощью учителя) позицию автора в любом авторском тексте, а также понимать переживания героя (или лирического героя) в лирическом стихотворении.

Работа с произведениями разных видов искусства (литература, живопись, прикладное искусство, скульптура, музыка). Представление о литературе как об одном из видов искусства (наряду с живописью, музыкой и т.д.). Сравнение особенностей мировосприятия писателя, живописца и композитора. Сравнение произведений, принадлежащих к разным видам искусства.

Элементы творческой деятельности. Чтение художественного произведения (или его фрагментов) по ролям и по цепочке. Умение читать выразительно поэтический и прозаический текст. Умение осознанно выбирать интонацию, темп чтения и делать необходимые паузы в соответствии с особенностями текста. Умение рассматривать иллюстрации в учебнике, сравнивать их с удожественными текстами. Практическое освоение малых фольклорных жанров (загадки, считалки, колыбельные песни), сочинение собственных тексто в и инсценировка их с помощью выразительных средств (мимики, жестов, интонации). Способность устно и письменно (в виде высказываний и небольших сочинений) делиться своими личными впечатлениями.

Круг детского чтения. Произведения устного народного творчества. Малые жанры фольклора (прибаутки, считалки, скороговорки, загадки, заклички); народные сказ ки (докучные, сказки о животных, бытовые, волшебные); пословицы и поговорки. Авторские произведения, басни. Литературные авторские произведения. Произведения классиков отечественной литературы XIX–XX вв. (стихотворения, рассказы, волшебные сказки в стихах, повесть). Произведения классиков детской литературы (стихотворения, рассказы, сказки, сказочные повести). Произведения современной отечественной (с учетом многонациональности России) и зарубежной литературы (стихотворения, рассказы, сказки, сказочная повесть). Разные виды книг:
историческая, приключенческая, фантастическая, научно-популярная, справочно-энциклопедическая литература; детские периодические издания (детские журналы). В результате обучения на уровне начального общего образования будет обеспечена готовность школьников к

получению дальнейшего образования на уровне основного общего образования и достигнут необходимый уровень их общекультурного и литературного развития.

<u>Әзерлек чоры</u>

Әкият текстын тыңлау. Иллюстрацияләрнең (рәсемнәрнең) текст өлешләре белән бәйләнешен (мөнәсәбәтен) ачыклау. Әкият эчтәлеген сөйләү.

Балаларда текст турында, беренчедән, мәгънә ягыннан үзара бәйләнгән һәм хәбәр итү интонациясе белән әйтелә торган, якынча тәмамланган фикерне белдерүче, билгеле бер эзлеклелектә килгән сүз һәм җөмләләр җыелмасы буларак, икенчедән, нәрсә турында да булса хәбәр итүче һәм ишетеп, күреп зиһенгә алына торган мәгълүмат буларак башлангыч күзаллау булдыру. Иллюстрация темасы буенча җөмләләр төзү. Конкрет җөмләләр белән текстның график моделе арасындагы мөнәсәбәтне ачыклау. Рәсем белән бирелгән хикәяне исемләү (исем кушу). Текст төзү элементлары. Тәкъдим ителгән график моделе буенча хикәя эчтәлеген сөйләү.

Укылган текст эчтәлеге буенча бирелгән укытучы сорауларына җавап бирү. Текст эчтәлеген сайлап алып сөйләү, шигырь ятлау.

Телнең структур берәмлеге буларак сүз турында башлангыч күзаллау булдыру. Басма хәрефләрнең элемент-өлгеләре белән танышу

<u>Әлифба чоры</u>

Сузык **[а, ә, ы, э, и, у, ү, о, ө]** авазларының сүздә төрле позициядә килгән һәм аерым кулланылган очрактагы артикуляцияләрен ныгыту. Сузык авазларны аеру күнегүләре. Иҗек ясау процессында сузыкларның роле. Сүз кисәге буларак иҗек турында белешмә. График схема буенча сузык авазны әйткәндә, сузыкка басым куеп әйтү. Сүзнең график схемалары буенча сүзне көйләп,иҗекләргә бүлеп салмак һәм орфоэпик дөрес уку. Сүзнең иҗекләргә бүленешен дуга ярдәмендә билгеләү.

Схемада сузык авазны башта түгәрәк, соңыннан транскрипция билгесе белән билгеләү. Ишетелгән һәм әйтелгән сүзләр арасыннан өйрәнелә торган аваз кергән сүзне таный һәм аера белергә өйрәнү. Өйрәнелгән сузык аваз кергән сүзләр сайлау.

Элемент-өлге ярдәме белән басма хәрефләр төзү һәм аларның формаларын үзләштерү. Хәреф турында авазның тышкы билгесе, ягъни «киеме» буларак образлы күзаллау булдыру.

Укытучы укыган текстны тыңлау, эчтәлеген аңлау, куелган сорауларга җавап табу, ишетеп кабул ителгән текстның эчтәлеген тулысынча яки сайлап сөйләү.

Парсыз сонор тартык авазлар

[м, н, л, р, й, ң] сонор тартык авазлары. Бирелгән авазларның артикуляциясе : үпкәдән килә торган һава агымы бер сөйләм органында, мәсәлән иреннәрдә, тешләрдә, тел алдында, тел уртасында, тел артында киртәгә яки тоткарлыкка очрый, бу авазларны әйткәндә тон өстенлек итә, шау катнаша гына. Шуңа күрә ул авазларны ярым сузыклар дип тә йөртәләр.

Калын һәм нечкә яңгырашлы сүзләрдә сонор тартык авазлар әйтелешен чагыштыру; язуда аларның калын яңгырашын калын сузык аваз хәрефләре **(а, у, о, ы)** белән **(ма, му)**, нечкә яңгырашын нечкә сузык аваз хәрефләре **(ә, и, ө, ү, э)** белән белдерү. Сүздә һәр авазны аерып әйтү алымы. Рәсем һәм схема белән бирелгән сүзләргә аваз анализы. Анализлана торган сүз составына кергән аерым аваз артикуляциясе.

Тартык авазларның яңгыраулыгын белдерүче билге — уртасында нокта булган квадрат белән билгеләү.

Чагыштыру өчен бирелгән сүзләрдәге **(мал-мәл)** авазларның аермалы билгеләренең мәгънә функциясенә ия булуын билгеләү.

Сонор авазларны белдерүче басма баш һәм юл хәрефләрнең формаларын үзләштерү. Ябык иҗекләрне **(ай)** һәм калын һәм нечкә яңгырашлы кушылмаларны **(ма, мә, му, мү һ.б.),** шулай ук парсыз тартык авазлар уртада һәм ахырда булган сүзләрне **(май, малай)** уку. Сүзләрне иҗекләп уку белән чагыштырып, орфоэпик уку һәм әйтү алымы.

Сүз башында һәм сүз уртасында |й] авазы

Я, е, ю хәрефләренең ике авазга **[йа], [йә], [йы], [йә], [йу], [йү]** билге булып килүләре: **яра, ял, юл, куян, баян.**

Аваз-хәреф схемаларын иҗекләп һәм орфоэпик дөрес итеп уку. Шартлы билгеләр һәм басма хәрефләр нигезендә сүзнең аваз формасын график формага күчерү процессын күзәтү.

Я, е, ю хәрефләрен куллану кагыйдәләрен үзләштерү. Бу хәрефләр кергән сүзләрне һәм иҗекләрне уку. Баш һәм юл басма хәреф формаларын төзү.

Яңгырау һәм саңгырау парлары булган тартыклар

Яңгырау һәм саңгырау тартыкларны калын һәм нечкә яңгырашын билгеләү: нечкәлек яңгырау, саңгырау (**[д-т],[з-с],[г-к],[гъ-къ]** һ.б.) парларның үзара мөнәсәбәтен ачыклау. Мәсәлән **бар-бар, бар-пар** һ.б. Өйрәнү тәртибендә басма хәреф формаларын үзләштерү.

Авазларында аерма булган сүзләрне, яңгырау һәм саңгырау тартык авазлардан башланган сүзләрне әйтеп карау, чагыштыру күнегүләре **(бар-пар).**

Аваз-хәреф схемалары нигезендә авазларны аеру, иҗекләр, сүзләр, текстлар уку.

Башлангыч сүзне һәм **сүзнең авазын алмаштыру** яки **аваз өстәү юлы** белән ясалган яңа сүзләрне **(бур-бура-буран)**, шулай ук ике яктан да бертөрле укыла торган **(ана)** сүзләрне уку. Табышмаклар уку һәм аларның җавабын табу. Тизәйткечләр, санамышлар, үртәвечләр, өйрәнелә торган аваз булган халык мәкальләрен уку, истә калдыру һәм хәтер буенча сөйләү.

Аваз. иҗек.сүз.җөмлә һәм текст турында образлы күзаллау формалаштыру.

Аеру билгеләре булып торган ь һәм ъ тан соң [й] авазы

Язуда аеру билгеләре булып торган **ь** һәм **ъ** һәм сузык аваз хәрефләре ярдәмендә **[й]** авазының язуда бирелешен **(ь+е, я, ю; ъ+е, ю, я)** аңлату. (**Я, е, ю** хәрефләре алдындагы иҗек калын сүзләргә **(алъяпкыч) ъ** билгесе, **алдагы** иҗек нечкә сүзләргә **(дөнья) ь** билгесе куелуын аңлатыла).

Аеру билгеләре һәм сузык аваз хәрефләре белән белдерелгән **[й]** авазлы сүзләрнең аваз анализы. **[Й]** авазы кергән сүзләрнең аваз схемасын уку. аны хәреф формасына үзгәртү, соңыннан башта иҗекләп, аннан соң орфоэпик дөрес итеп уку.

Ь, ъ билгеләренең басма хәрефләрен төзү һәм аларның формаларын үзләштерү.

(Бу билгеләрнең [гъ], [къ] авазларының калынлыгын белдерү өчен дә кулланылуын аңлату **(игътибар, тәкъдим).** Калын **[гъ]** һәм **[къ]** авазлары булган сүзләрнең калынлыгын белдерү өчен язуда калын сузык аваз хәрефләре куланылуын, әйткәндә, иҗек нечкәлеген белдерү өчен, ахырдан **ь** билгесе куелуын ассызыклан үтәргә кирәк. Мәсәлән **мәкаль** сүзендә **[къ]** калын кече тел тартыгы, аның калынлыгын белдерү өчен **к** дан соң **а** язабыз, укыганда **[мәкъәл]** дип укыйбыз, икенче иҗекне нечкә итеп уку өчен сүз ахырына **ь** билгесе куябыз.)

Парсыз тарлык авазлар

Парсыз **[х, һ, щ, ц]** тартыклар артикуляциясе. Бу авазларның характеристикасы. Парсыз тартык авазлар кергән иҗекләр һәм сүзләр, текстлар уку. Текстның эчтәлеген үзләштерү. Эчтәлеген сөйләү. Басма хәрефләрнең формаларын үзләштерү.

<u>Әлифбадан соңгы чор</u>

Төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен формалаштыру. Текстагы «авыр» (озын һәм таныш булмаган) сүзләрне укыганда иҗекләп укырга мөмкин. Җөмләнең тыныш билгеләренә карап җөмләләр арасында тукталыш (пауза) ясау. Хикәяләү, сорау, тойгылы җөмләләрнең интонациясен бирү. Укылган текст буенча бирелгән сорауларга тулы җавап бирү. сайлап алып эчтәлеген сөйләү, текстның башын, ахырын үзгәртү, аңа яңа исем бирә белү күнекмәләренә ия булу.Текстның **1) башлам** (вакыйга нәрсәдән башалана). **2) төп өлеш** (катнашучы-геройлар белән нәрсә була), **3) йомгаклауга** (нәрсә ничек тәгәлләнә) туры килә торган кисәкләрен табу һәм уку. Текста сурәтләнгән вакыйгаларга укучы баланың һәм авторның мөнәсәбәтен белдерә белү**.**

2 **2 НЧЕ СЫЙНЫФТА “ТУГАН (ТАТАР) ТЕЛДӘ ӘДӘБИ УКУ” ФӘНЕНЕҢ ЭЧТӘЛЕГЕ**

Белдекле Керпедә кунакта

Хайваннар турында әкиятләр. Әкиятләр турында гомуми күзаллау булдыру. Татар халык әкиятләрендәге төп герой белән башка халыклар әкиятләрендәге төп герой арасындагы охшаш һәм аермалы яклар. Геройларның характеры. Россия халыклары әкиятләре.

Тылсымлы әкиятләр. Җирдәге һәм тылсымлы дөньяны чагыштыру. Тылсымлы предметлар (эченнән гаскәр чыга торган таяк, төрле ашамлыклар тулы тырыс, хәзинәсе бер дә кимеми торган сумка, кеше күзенә күрсәтми торган бүрек,җилән, зур атлата торган итек, дошманны кырып сала торган кылыч Һ.6.), герой куллана торган тылсымлы әйберләр: тарак,көзге, кайрак, балдак. Тылсымлы булышчылар (җәнлекләр: этәч, бүре, аю, куян, шулай ук убырлы карчык Һ.6.), тылсымлы төсләр (ак һәм кара). Борынгы дөньяның тылсымлы әкиятләрдә чагылышы (табигать көчләре, кешеләрнең хайваннарга, үсемлекләргә әверелүе).

Тылсымлы әкиятләрнең төзелеше (вакыйгаларның чылбыр рәвешендә баруы, кабатланулар, билгеле бер ритм, әкиятне истә калдыру).

Белмәмештә кунакта

Шигъри формада язылган әсәрләр (Р. Вәлиева, Ф. Яруллин, Ж. Дәрзаман ,Йолдыз). Йолдыз “Белмим” Р.Вәлиева “Замана баласы” Ф.Яруллин “Эшнең аның берние юк” Ж.Дәрзаман “Солдат булдым”).

Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзаллау. Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы —шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуга инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык. Чагыштыру, контраст,җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп,
тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү,түбәнәйтү).

Укымышлы Ябалак янында

Г.Тукай ,Н.АхуноваА., Р Вәлиева,Р.Файзуллин, Э. Шәрифуллина әсәрләре; Г.Тукай ”Буран”; кыска шигырьләр; Н.Ахунова “Хоккулар”; Э.Шәрифуллина “Алтын балык”

Җанр үзенчәлекләре: сурәтләнгән вакыйгаларның тормышчанлыгы; әхлакый проблемаларның актуальлеге; уйдырмалар. Хикәянең төп мәгънәсе. Хикәя исеменең эчтәлеккә туры килүе. Хикәя геройлары, аларның портретлары һәм характерларының сөйләмнәре, башкарган гамәлләре аша чагылышы. Авторның үз героена мөнәсәбәте.

Аю өнендә

Л. Лерон,И.Туктар,Р.Миңнуллин әсәрләрен уку.

Л.Лерон “И ямьле дә соң дөнья!”

И.Туктар “Урман букеты”.

Р.Миңнуллин “Чыршы әйләнәсендә”.

Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзаллау. Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы —шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуга инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык. Чагыштыру, контраст,җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп,

тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү,түбәнәйтү).

Күрү ноктасы

Р.Харис,Ш.Галиев,Ф.Садриев,Р.Миңнуллин, Р.Сарби,Г.Юнысова,Г.Гыйльманов,Н.Арсланов,

М.Әгъләмов,М.Шабаев,Н.Мадьяров,З.Минһаҗева,Г.Шаһи,Ф.Зыятдинов,Р.Файзуллин,

Г.Тукай,Р.Хафизова,Ж.Дәрзаман,Б.Рәхмәт,Р.Корбан,ЛЛерон,Ә.Моталлапов, Г.Афзал,Р.Валиева әсәрләрен уку.

Үзбәя бирә белү,табигатьне җанлы итеп күрә белү ,табигатьнең кабатланмас кыйммәтен аңлый белү,дөньяга шигъри караш белән объектив караш арасындагы аерманы аера белү. гади генә предметлардан да тылсым күрә белү ,бер тамчы суда да дөнья белән танышырга мөмкин икәнлеген аңлау, бинокль аша да дөнья белән танышырга мөмкин икәнлеген белү,матурлыкны “Күңел күзе”белән күрә белү, күзәтүчән,игътибарлы һәм хыялый була белү,төрле ситуациядән чыгу өчен оптимистик карарлар кабул итү,тема һәм фикер уртаклыгын таба белү ,авторның төп фикерен аңлый белү.

Балалар газета-журналлары

Газета-журналларның ни өчен вакытлы матбугат дип аталуын,яңалык белән гайбәт арасындагы аерманы аера белү. Сәнгатьле уку күнекмәләре формалаштыру (интонация,тон, темп саклап кычкырып уку). Автор бирергә теләгән картинаны күзаллау. Эчтән укый белергә күнектерү. Чылбыр рәвешендә укыганда, үз урыныңны белеп, чират буенча уку.Укылган әсәргә анализ ясау. Татар телендә чыга торган балалар журналларын белү. журналларда һәм газеталарда ориентлаша белү.

Шагыйрь өчен табигать-серле һәм җанлы дөнья

Г.Морат, Г.Хәсәнов, Ә.Еники, Р.Мингалим, Йолдыз, Ф.Сафин, М.Фәйзуллина, Р.Газизов, С.Урайский, Л.Лерон, М.Галиев,М.Шабаев, Э.Шәрифуллина, Г.Мөхәммәтшин,Р.Вәлиева, Р.Корбан әсәрләре.

Әсәрләрне анализлый белү, рәссамнарның матурлыкны буяулар белән бирү үзенчәлекәрен белү,картиналардагы матурлыкны күрә белү, табигатьнең матурлыгын күрә белү.

Кызык һәм көлкеле хәлләр

Л.Лерон,М.Галиев,М.Шабаев,Э.Шәрифуллина,Г.Мөхәммәтшин,Р.Вәлиева,Р.Корбан,Йолдыз әсәрләре.

Капма-каршылыкның көлке тудыруын аңлау,үзеңнең кимчелекләреңне әсәрләр аша аңлау, бетерү өстендә эшләү,язучыларның кызыклы хәлләрне җиткерү алымнарына төшенү,юмор хисен аеру, мәзәк өлешне таба белергә өйрәнү,чыга алмаслык кыен хәлләрнең булмавын ачыклау.

3 **3 НЧЕ СЫЙНЫФТА “ТУГАН (ТАТАР) ТЕЛДӘ ӘДӘБИ УКУ” ФӘНЕНЕҢ ЭЧТӘЛЕГЕ**

Халык авыз иҗаты

Халык авыз иҗаты. Туган телгә, тел гыйлеменә өйрәткәндә материал буларак киң кулланыла. Халык авыз иҗаты төшенчәсен һәм татар халкының кече фольклор жанрлары иҗаты турында белемнәрне системалаштыру. Фольклор әсәрләренең жанр төрлелеге: хайваннар турында әкиятләр, тылсымлы, көнкүреш әкиятләре; кече фольклор формасы: табышмаклар, санамышлар, бишек җырлары, мәкальләр, һ.б. Мәсәл жанрлары турында күзаллау (Мәсәл-автор әсәрләре, хайваннар турындагы әкиятләрдә тупләнгәннәр). Автор әдәбияты: хикәя жанры һәм әдәби әкиятләр, автор поэзиясе. Төрле жанр характерындагы әсәрләрне гамәли аеру (“жанр” төшенчәсен үзләштермичә). Сюжет һәм күчмә сюжетны гамәли үзләштерү. Текстны гамәли аеру һәм мәгънәсен аңлату өчен сәнгатьчә матурлык чаралары куллан у (җанландыру, чагыштыру, капма-каршылык, авазлар, кабатлау фигурасы)

Библиографик культура формалаштыру

Дәреслекне куллана белү (“Эчтәлек”, “Шартлы билгеләр” системасы). Өстәмә текст һәм иллюстрацияләр белән эшләү күнекмәсе. Китап-җыентык, китап-әсәр, вакытлы матбугат, белешмә әдәбият турында күзаллау. Сүзлекләрне системалы куллану. Мәктәп китапханәсе фондын уку процессында гамәли куллану. Китап белән сәнгать төре буларак танышу, аның элементларын өйрәнү.

Балалар әдәбияты

Балалар әдәбияты. Халык авыз иҗаты әсәрләре. Кече фольклор жанры: мәкальләр һәм әйтемнәр. Халык әкиятләре (хайваннар турында, тылсымлы, көнкүреш әкиятләре). Автор әсәрләре, мәсәлләр. Балалар әдәбияты классиклары әсәрләре (шигырьләр, хикәяләр). Заманча Ватан әсәрләре (күпмилләтле Россияне искә алып) һәм чит ил әдәбияты (шигырьләр, хикәяләр, әкиятләр, әкияти повестьләр).

1. **Күзәтәбез һәм тәэсирләр белән уртаклашабыз (16 сәгать)**

Бүлекнең төп эчтәлеге:

Табигатьнең гүзәллеген әдәби һәм сәнгать әсәрләре аша аңлату. Балаларны табигатьтәге үзгәрешләрне күзәтеп барырга, күргәннәрең белән уртаклашырга өйрәтү. Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзаллау. Әйләнә-тирә дөнья матурлыгының шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуына инандыру. Шигырьләрдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп, тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү,түбәнәйтү).

Б. Рәхмәт “Иң күңелле чак”, Р. Хисмәтуллин «Июль аланы», Р. Вәлиева “Җәй һәм бала”, М. Галиев «Җиләктән кайтканда», М. Мирза “Көздә бермәл”, “Көз”, “Болыт”, Б. Рәхимова «Шук болытлар, батыр җил, якты кояш», М. Гафури “Болын”, Н. Дәүли «Бала болыт», . Р. Корбан “Көз нигә моңая”, Р. Вәлиева “Яңгыр, яу!”, “Китмә әле, бераз тор”, Йолдыз “Салават күпере”, М. Әлимбаев “Салават күпере”, Л. Лерон «Яңгырның ял көне», М. Җәлил “Яңгыр”, Р. Мингалим «Август каеннары», Ш. Маннур “Көзге урманда”, З. Туфайлова «Яфрак ява», Х. Әюпов «Әбиләр чуагы», К. Тәхау “Көзге урман”, Р. Әхмәтҗан “Соңгы яфрак”, М. Мазунов «Карап торам», Г. Хәсәнов «Кыр казы», Г. Бәширов «Ана каз белән ата каз һәм аларның унике бәбкәсе», Н. Гыйматдинова «Казлар», Г. Остер «Серне ачты», В. Хәйруллина “Тәрбияче попугай”, Н. Сладков “Күзалдавычлар”, Р. Әхмәт “Сыкы”, Н. Сладков “Кем остарак”, Р. Корбан “Мәктәпкә озату бәйрәме”, Г. Паушкин “Кыш”, Г. Рәхим “Безнең тауда”, Н. Әхмәдиев “Чишмәгә суга барам”, К. Кәримов “Кышкы мәтрүшкәләр”, Н. Гыйматдинова Сарбай”.

Эш формалары: практик-уен, экскурсия, иҗади эш, яттан сөйләү, төркемдә һәм парларда.

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Кеше һәм табигать бергәлеген, дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзалларга,әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы —шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуга инаныргa. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитетларны аерырга, автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлыкны,чагыштыру, контраст,җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белергә, аңлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерергә(темп,тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү,түбәнәйтү).

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары иҗаты белән танышу.

2. Чагыштырулар серенә төшенәбез (8 сәгать)

Бүлекнең төп эчтәлеге:

Әкиятләр турында гомуми күзаллау булдыру. Татар халык әкиятләрендәге төп герой белән башка халыклар әкиятләрендәге төп герой арасындагы охшаш һәм аермалы яклар. Геройларның характеры. Россия халыклары әкиятләре. Әкиятләрнең гасырлар дәвамында үсеше. Гади вакыт тасмасы: 1) бик борынгы әкиятләр, 2) борынгы, 3) бик борынгы булмаган әкияти вакыйгалар турында аңлату.

Бик борынгы әкиятләрдә хайваннар арасындагы мөнәсәбәтләр, аларның тышкы күренешләре төп урынны алып тора. Борынгы әкиятләрдә геройның аңы, хәйләгә осталыгына дан җырлана. Ә әкияти вакыйгалар исә үз эченә геройның изге эшләрен, аның сәләтен, киң күңеллеген күрсәтүне максат итеп куя. Йөремсәк әкиятләр турында күзаллау.

Әфган халык әкияте: “ Иң яхшы дару”, “Табышны ничек бүләргә?”, “Кабартма”; Уйгур халык әкияте: “Тылсымлы китмән”; Инглиз халык әкияте: “Көрән төстәге пингвин баласы”; Монгол халык әкияте: “Әтәч таңда нигә кычкыра?”; Манси халык әкияте: “Куянның колагы нигә озын?”; Кабарда халык әкияте: “Җәнлекләр патшасы”; Венгр халык әкияте: “Комсызлык бәласы”; Африка негрлары әкияте: “Сырны ничек бүлгәннәр?”; Эстон халык әкияте: “Куянның ирене нигә ярык?”; Эвенк халык әкияте: “Әтәч нигә кычкыра?”; Казакъ халык әкияте: “Юмарт дөя”; Нугай халык әкияте: “Карт һәм су анасы”; Норвегия халык әкияте: “Кабартма”; Алман халык әкияте: “Сандугач белән Аю”; Каракалпак халык әкияте: “Җәй белән Кыш нигә көрешми?”; Латыш халык әкияте: “Шайтанга ничә яшь?”; Литва халык әкияте: “Итагатьле мәче”, Л. Лерон “Әкияти башламнар”, Йолдыз “Охшашлык”, Э. Шәрифуллина “Әкият кайда?”

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, эчтәлек сөйләү, төркемдә һәм парларда. **Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:**

Дәреслекнең төзелешен белергә,әкиятләрнең автор һәм халык әкиятләренә бүленешен аерырга,эчтәлек битендә ориентлаша алырга, халык һәм автор әкиятләрен аерырга, иллюстрацияләр аша әкиятләрне танырга,әкиятләрне мәгънәви кисәкләргә бүлә белергә,кыен хәлләргә калганда авырлыкларны җиңә белергә, әкиятләрнең үзенчәлекләрен мөстәкыйль рәвештә күрә белергә, укыган әкиятләр арасыннан тылсымлыларын аера белергә, җәнлекләр турындагы татар халык әкиятләрен башка халык әкиятләре белән чагыштырып үзенчәлекле якларын таба белергә.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Төрле халык авыз иҗаты белән танышу.

3. Кешеләрнең хыялларын аңларга тырышабыз. (9 сәгать)

Бүлекнең төп эчтәлеге:

Әкият һәм хикәя жанрларының композиция үзенчәлеген (күзәтүләр аша) аңлату. Укучы – тыңлаучыга табигый көчләрнең серен , әкият геройларының серле тормыш агышын күрсәтү, хикәя геройларының характерында тормыштан алынган вакыйгаларны чагылдырып сөйләү. Уйдырмаларның максаты – тыңлаучыларны дөньяда булмаган,уйлап чыгарылган хәлләр белән шаккатыру.

Л. Лерон "Хыял", Йолдыз "Антенналы бәрәңге", Л. Лерон "Хыялый Акбай", Ә. Габиди "Тере антенналар", Л. Лерон "Мәче малае Шукбай", "Шукбай балык тота", "Хат", Ф. Мөслимова "Хыялый", З. Гомәрова "Хыялларым", Б. Рәхмәт "Ничек өйрәнергә", Р. Фәйзуллин "Тугайда", А. Әхмәтгалиева "Болытта җиләк үсә", Ф. Садриев " Юкка көттеләр", А. Гыйләҗев "Суык", А. Аланазаров "Дустымны эзлим", В. Хәйруллин "Кем булам", Йолдыз "Этем югалды бүген", Р. Гыйзәтуллин "Батырлык", Г. Рәхим "Иске самавыр торбасы".

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Хыял һәм фантазия турында белгәннәрне искә төшерү, яңа мәгълүматлар белән баету. Күзәтүчәнлек, уйлап табучанлык һәм яңалыкка омтылыш булдыру. Әсәрдәге төп фикерне ачыклау. "Хыял һәм чынбарлык" турында фикерләү, күзалларга өйрәнү.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗаты белән танышу.

4. Ярату турында. (11 сәгать)

Бүлекнең төп эчтәлеге:

"Ярату" төшенчәсенең мәгънәсен әдәби әсәрләрдәге вакыйга һәм образлар язмышы аша аңлату: гаиләне хөрмәтләү, гаилә әгъзаларына, туган җиргә карата ярату хисләре, кече туганнарыбызга мәхәббәт. Дөньяны шагыйрьләр күзлегеннән чыгып тану.

Р. Вәлиев "Барысын да яратам", Ш. Маннур " Яратам", Р. Вәлиева "Чыпчык", М. Хөсәен "Китап", С. Урайский "Туган ил", А. Гыймадиев "Шәмси маҗаралары", Н. Кәримова "Авылым җыры", В. Нуриев "Кем катырак суга?", Р. Вәлиева "Яңгыр белән Кояш", Г. Сабитов "Тәүге шатлык", Ә. Баянов "Тургай", Н. Гыйматдинова "Болын патшасы", А. Әхмәтгалиева "Безнең чишмә", Г. Бәширов "Беренче кар", Н. Сладков "Кышкы җәй", М. Мазунов "Яңа карлар ява", И. Солтан "Кар ник шыгырдый?", И. Солтан "Кар ник ява?", Р. Мәннан "Кыш килә", Ф. Зыятдинов "Муллык билгесе", М. Мирза "Кышның китәсе килми", Р. Миңнуллин "Кар бәйрәме", С. Урайский "Кыш шатлыгы", Р. Вәлиева "Каникул вакытында".

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

"Ярату" төшенчәсенең мәгънәсен әдәби әсәрләрдәге вакыйга һәм образлар язмышы аша аңлау. Гаиләне хөрмәтләү, гаилә әгъзаларына, туган җиргә карата ярату хисләре, кече туганнарыбызга мәхәббәт булдыру.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗаты белән танышу.

5. Хикмәтле тормыш тәҗрибәсе туплыйбыз (14 сәгать)

Бүлекнең төп эчтәлеге:

Мәсәл жанрының килеп чыгышы, үсеше. Бөтен дөньяга танылган мәсәлчеләр: Эзоп, Ж.Лафонтен, И.Крылов, татар мәсәлчеләре К.Насыйри, Г.Тукай,М.Гафури, Г.Шамуков, Ә.Исхак һәм башка язучылар әсәрләрен өйрәнү. Төрле халык мәкальләре . Мәкальләрне сөйләмдә, мәсәлләрдә урынлы куллану. Дөньяны шагыйрьләр күзлегеннән чыгып тану. Мәсәл һәм әкиятне чагыштыру. Мәсәлләрнең хайваннар турындагы әкиятләрдән килеп чыгуы. Мәсәлләрнең төп асылы, эчтәлеге. Мәсәл моралендә мәкальләр куллану. Мәсәлләрнең тәрбияви роле.

Эзоп "Давыл белән Кояш", Г. Тукай "Җил илә Кояш", Н. Исәнбәт "Ябалак белән Чыпчык", татар халык әкияте "Ябалак белән чыпчык", Ф. Яруллин "Мактану бәласе", К. Насыйри "Төлке белән Әтәч", М. Гафури "Мәймүн белән күзлекләр", "Чикерткә белән кырмыска", Г. Тукай "Көзге белән маймыл", Г. Шамуков Көзге белән Маймыл", Т. Яхин "Карга белән Төлке", Ф. Яхин "Сыр бәласе",

Г. Шамуков "Карга белән Төлке", Ф. Яруллин "Хәйләкәр куян", М. Гафури "Ике белән бака", В. Гаршин "Ил гизүче бака",

В. Радлов "Карганың бәласе", Л. Толстой "Зирәк Чәүкә", К. Насыйри "Комсыз эт", С. Шакир "Таш белән Кырмыска", Ә. Исхак "Карт Имән белән яшь егет", М. Гафури "Ике чебен", М. Саттар "Кырмыска белән тирес корты", Г. Тукай "Яшь агач", Г. Тукай "Төлке белән йөзем җимеше", Ә. Исхак "Төлке белән виноград", Г. Вәлиева "Заман әкияте", Г. Тукай "Аккош, Чуртан һәм Кыскыч", И. Крылов "Аккош, Чуртан һәм Кысла", М. Гафури "Кәҗә белән Төлке".

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Мәсәл жанрының килеп чыгышы, үсеше белән таныш булу. Бөтен дөньяга танылган мәсәлчеләр: Эзоп, Ж.Лафонтен, И.Крылов, татар мәсәлчеләре К.Насыйри, Г.Тукай,М.Гафури, Г.Шамуков, Ә.Исхак һәм башка язучыларны белү һәм әсәрләрен өйрәнү.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Танылган мәсәлчеләр һәм татар мәсәлчеләре иҗаты белән танышу.

6. Көлке серләрен эзлибез (8 сәгать)

Шигырьләрдә автор фикерен аерып алу. Шагыйрьнең кимчелекләрдән көлүе. Көлкеле әсәрләрдә көлке китереп чыгарган сәбәпләрне табу.

Ш. Галиев "Иншаның файдасы", "Сүзләре һәм үзләре", В. Нуриев "Инша", Л. Лерон "Иртән уянасың килмәсә", Сүз тыңлыйсың килмәсә", "Инша", Р. Вәлиева "Көчле укучы", "Сыер эзләгәндә", К. Тәңрекулиев "Эшчән" Гельды", И. Юзеев "Хатасыз ничек язарга?", Р. Миңнуллин "Хаталар өстендә эшләү", Г. Морат "Үскәч кем булырга", "Тиргиләр", Р. Низамова "Табигать күренеше", Р. Фәйзуллин "Ничек яхшы булырга?", Йолдыз "Ике җаваплы табышмак", Н. Кәримова "Кое чыпчыгы", З. Туфайлова "Трай", А. Алиш "Утлы йомырка", Р. Вәлиев "Минеке".

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Шигырьләрдә автор фикерен аерып ала белү. Шагыйрьнең кимчелекләрдән көлүен, көлкеле әсәрләрдә көлке китереп чыгарган сәбәпләрне табу. Язучы һәм шагыйрьләрнең көлкеле әсәрләрен белү.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗаты белән танышу.

7. Герой ничек туа? (17 сәгать)

Автор әкиятләрендә, нәкъ халык әкиятләрендәгечә, вакыйгаларның кабатлануы, чылбыр рәвешендә тезелүе, аерым сүзләрнең ритмик кабатланып килүе. Автор теленең кабатланмас матурлыгы. Язның тәүге үзенчәлекләрен әсәрләрдән табу.

Ф. Яруллин "Тылсымлы ачкыч", Р. Мингалим "Уйларга кирәк", Р. Харис "Берсе калсын иде", Р. Вәлиева "Кышкы ямь", Йолдыз "Белмәгәнен белми", М. Мирза "Язның тәүге көннәре", Г. Хәсәнов "Корташар", "Гөблә", "Май", Ә. Рәшит "Яшенле яңгыр", Г. Гыйлман "Көзге урман", Ф. Садриев "Белемле әби", Х. Халиков "Витаминлы аш", Н. Гыйматдинова "Дару".

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, экскурсия, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Автор әкиятләрен анализлый белү. Автор теленең кабатланмас матурлыгын тою. Язның тәүге үзенчәлекләрен әсәрләрдән таба белү.

Контроль төрләре: телдән тест.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗаты белән танышу.

8. Үткәннәр белән хәзергене чагыштырабыз (19 сәгать)

Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны табу. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп, тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү, түбәнәйтү).

Хикәя геройлары , аларның портреты һәм характер үзенчәлекләренең башкарган гамәлләре аша чагылышы.Авторның үз героена мөнәсәбәте.Геройларга чагыштырма характеристика.Герой яшәгән тирәлек,пейзаж.

Р. Фәйзуллин "Онытма син!", М. Мирза "Идел-йорт", "Без бабайсыз үстек", Р. Рәкыйпов "Мин яратам сине, Татарстан!", Л. Шагыйрьҗан "Сөембикә манарасы", В. Нуриев "Хуҗалар тавы", Х. Туфан "Казан", З. Гомәрова "Батырлар хакында", Р. Харис "Сугыш турында сөйләшә картлар", "Игенче җыры", Г. Гыйлман "Нәсел агачы", "Дәү әтинең әтисе", "Универсиада", В. Хәйруллина "Хозурлык һәм горурлык", Ф. Кәрим "Ант", Ватаным өчен", М. Җәлил "Кичер, илем!", Х. Халиков "Рәхмәт сезгә, ветераннар!", В. Нуруллин "Бүреләр, үгез һәм без", С. Рәхмәтуллин "Сандыктагы хәзинә", Р. Мәннан "Без музейга барабыз", Г. Ахунов "Канатлар кая илтә?", Г. Моратов "Корыч шулай чыныкты", И. Юзеев "Матурлыкны гына алып кит", М. Рафиков "Җир куены"

Г. Бәширов "Безнең Татарстан", Р. Фәйзуллин "Нефть", "Безнең КамАЗ", Йолдыз "Спортчы Шүрәле", Р. Миңнуллин "Кунакка килегез". "Кем әдәбият белгече булырга тели?" Әдәби КВН.

Эш формалары: практик-уен, иҗади эш, яттан сөйләү, китапханәгә экскурсия, төркемдә һәм парларда

Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр:

Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү: темп, тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы

(тавышны күтәрү, түбәнәйтү). Хикәя геройлары, аларның портреты һәм характер үзенчәлекләренең башкарган гамәлләре аша чагылышын, авторның үз героена мөнәсәбәтен, геройларга чагыштырма характеристика бирә белү.

Милли төбәк компоненты: Татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗаты белән танышу.

4 **4 нче сыйныфта "Туган (татар) телендә әдәби уку" фәненең эчтәлеге**

Халык авыз иҗаты. Мифлар турында гомуми күзаллау булдыру. Борынгы халыкларның томышы, кеше һәм табигать арасындагы мөнәсәбәт. Тормыш агачы, тотем хайван һәм үсемлекләр, кешеләрнең аларга карашы, борынгы традицияләрнең сакланышы.

Тылсымлы әкиятләр.

Дөнья турында борынгы күзаллаулар чагылышы. Тылсымлы әкият герое. Тылсым дөньясы, тылсымлы предметлар, сихри саннар, сүзләр, тылсымлы булышчылар. Тылсымлы әкият законнары: әкият герое өеннән чыгып китә, максатка ирешү юлы (тылсым дөньясы, карурманнар аша үтүче юл, сынаулар, тылсымлы булышчы ярдәме, җиңү шатлыгы). Халык әкиятләренең мифлар, легендаларда чагылышы.

Риваять һәм легендалар.

Риваять һәм легендаларда сөйләнгән геройлар, аларның кичерешләре. Тарихи бәйләнеш. Төрле атамалар, аларның килеп чыгышы. Риваятҗ һәм легендаларда бирелгән вакыйгаларның әкиятләрдә чагылышы.

Автор әкиятләре.

Автор әкиятләренең халык әкиятләре белән охшашлыгы (ңанр һәм сюңет). Халык әкиятләрендәге тылсым юлы белән җиңүләр, автор әкиятләрендә акыл белән эш итеп уңышка ирешү, ярату һәм яратыла белүнең көче.

Фольклор жанрының тормышта, хәзерге вакытта яшәеше.

Халык традицияләре һәм бәйрәмнәре. Символик төшенчәләр. Гимннар (Татарстан гимны). Халык һәм автор әкиятләре.

Хикәя.

Хикәя жанры турында күзаллау формалаштыруны дәвам итү. Хикәя геройлары, аларның портрет һәм характер үзенчәлекләре, башкарган гамәлләре аша чагылышы. Авторның үз героена мөнәсәбәте. Геройларга чагыштырма характеристика. Герой характерының катлаулылыгы, вакыт белән бәйләнеше. Герой яшәгән тирәлек, пейзаң. Хикәядәге чынбарлык чагылышы. Әдәби тел бермлекләре.

Әкият һәм хикәя ңанрының үзгәлеге турында күзаллау формалаштыру.

Әкият һәм хикәя жанрларының композиция үзенчәлеген аңлату. Укучы-тыңлаучыга табигый көчләрнең серен, әкият геройларының серле тормыш агышын күрсәтү, хикәя геройларының характерын тормыштан алынган вакыйгаларны чагылдырып сөйләү.

Шигърият.

Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзаллау. Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы – шагыйрь өчен илhaм чишмәсе булуга инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык. Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөhим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп, тавыш көче, тон, сөйләм методикасы(тавышны күтәрү, түбәнәйтү)

Әсәр авторлары турында.

Шагыйрь, язучы, рәссамнарның биографиясе.

А) әсәрдә авторлар кичереше;

Ә) автор күзәтүләренең чагылышы;

Б) хәзерге заман авторлары белән очрашу, балаларның авторга сораулары.

Библиографик культура формалаштыру.

“Эчтәлек белән танышу, аңа карап, кирәкле әсәрне китаптан таба белү, кече яшьтәге мәктәп баласының дәреслектән тыш эшчәнлеген оештыру: өй, мәктәп китапханәләреннән файдалану. Фән буенча сүзлек, белешмә әдәбият, вакытлы матбугат белән эшләү. Балалар китабы белән эшләү. Китапның төп элементларын аеру: китап тышлыгы, китап төпсәсе, битләре. Китапны саклап тоту күнекмәләре булдыру. Төрле җыентыклар төзергә өйрәтү. Әсәр авторлары турында мәгълүмат туплау.

Уку, сөйләү, тыңлау күнекмәләре формалаштыру.

Сәнгатьле уку күнекмәләре формалаштыру(интонация, тон, темп саклап кычкырып уку). Автор бирергә теләгән картинаны күзаллау. Эчтән укый белергә күнектерү. Чылбыр рәвешендә укыганда, үз урыныңны белеп, чират буенча уку. Укылган әсәргә анализ ясау. Уку техникасын үстерү.

Тематическое планирование по литературному чтению на родном (татарском) языке

№	Раздел и темы	Количество часов	**Модуль «Школьный урок» (Деятельность учителя с учетом рабочей программы воспитания)**	**Электронные образовательные ресурсы**
	Добукварный период	3	Установление доверительных отношений между учителем иобучающимися, способствующих позитивному восприятиюучащимися требований и просьб учителя	http://balarf.ru/
1	Связная речь и предложение. Мягкие и твердые гласные звуки. Бәйләнешле сөйләм һәм җөмлә Сүз.Иҗек . Калын һәм нечкә сузык авазлар.	3		
	Букварный период	38	Включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию детей к получениюзнаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока	https://edu.tatar.ru/
2	Гласные звуки. Сузык аваз хәрефләре	9		
3	Непарные сонорные согласные звуки. Парсыз сонортартык авазлар	6	Включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию детей к получению знаний, налаживаниюпозитивных межличностных отношений в классе,	http://balarf.ru/
4	Буквы я, е, ю . Я, е, ю хәрефләре	3		

			помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока	
5	Звонкие и глухие парные звуки. Яңгырау һәмсаңгырау парлы авазлар.	14	Применение на уроке интерактивных форм работы учащихся: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивацию школьников;	http://balarf.ru/
6	Непарные согласные звуки. Парсыз тартык авазлар	5	Использование воспитательных возможностей содержанияучебного предмета через демонстрацию детям примеров	https://edu.tatar.ru/
7	Буквы ъ, ь . ъ, ь хәрефләре	1		

	Литература и устное народное творчество. Халык авыз иҗаты һәм әдәбият	**5**	ответственного, гражданского поведения, проявлениячеловеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения;	http://balarf.ru/
8	Начало путешествия. Секреты сказки. Сәяхәт башы. Аптыраткыч әкиятләр сере	1	Включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию детей к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока	https://edu.tatar.ru/
9	Считалка и секреты загадки.Санамыш һәм табышмак серләре.	1		
10	Заклички, скороговорки.Эндәшләр, табигатькә мөрәҗәгать итү, тизәйткечләр.	3		
	Эмоциональный тон произведения. Әсәрнең эмоциональ тоны	8	Использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета	http://balarf.ru/
11	Рифма .Понятие стихотврения. Охшаш яңгырашлы сүзләр, рифма һәм шигырь мәгънәсе	4	Опираться на жизненный опыт обучающихся, приводя действенные примеры из книг, фильмов. Высказывать свой интерес к увлечениям , мечтам, жизненным планам , проблемам обучающихся в контексте содержания учебного предмета;	https://edu.tatar.ru/
12	Сказки. Чылбыр әкиятләр	3		
4.3	Стихи татарских поэтов. Яңгыравык шигырьләр	1		
	Литературно-художественные произведения. Әдәби сәнгатьлелек чаралары	**7**		

13	В лесной школе. Урман мәктәбендә.	3	Использование воспитательных возможностей содержанияучебного предмета через демонстрацию детям примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения;	http://balarf.ru/
14	Фантазии в литературе. Әдәбиятта фантазия	3		
15	Что слышит и видит поэт? Шагыйрь нәрсә күрә һәмниләр ишетә?	1		
	Литературный жанр. Әдәби жанрлар.	**5**	Формирование основных норм морали, нравственных, духовныхидеалов, готовность на их основе к сознательному самоограничению в поступках, поведении	https://edu.tatar.ru/
16	Былины, мифы.Что видит художник? Такмазалар, уйдырмалар - «ялган» әкиятләр. Рәссам нәрсә күрә?	3		
17	Промежуточная аттестационная работа.Арадаш атттестация эше.	1		
18	Письмо в школьный клуб "Таинственный ключ".«Серле ачкыч» мәктәп клубына хат язу.	1	Использование воспитательных возможностей содержанияучебного предмета через демонстрацию детям примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения;	http://balarf.ru/
	Всего	66		

2 класс

№	Наименование разделов и тем	Количество часов	**Модуль «Школьный урок» (Деятельность учителя с учетом рабочей программы воспитания)**	**Электронные образовательные ресурсы**
1.	Мы в гостях у Умного Ежа	9	Использование воспитательных возможностей уроков через демонстрацию детям примеров ответственного,гражданског о поведения,воспитание любви к Родине,привитие интереса к своей стране:ее истории,языку,культуре, ее жизни и ее народу	https://edu.tatar.ru/

2.	Мы в гостях у Незнайки	9	Включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию детей к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе.Воспитание дружественных отношений,вниманию по отношению к другим.	http://balarf.ru/
3.	Мы в гостях у Образованной Совы	9	Побуждение обучающихся к честности, милосердию,мужеству.Формирование нравственного совершенствования, поведения, взглядов. Воспитание нравственных норм поведения.	http://balarf.ru/
4.	Мы в гостях у Доброго Медведя	9	Побуждение школьников соблюдать на уроке принципы учебной дисциплины и самоорганизации; воспитание бережного отношения к природе через тексты художественных произведений литературы, переживание чувства красоты в природе.	https://edu.tatar.ru/

5.	Мы в гостях в Мире фантазии	8	Использование воспитательных возможностей содержанияучебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности.	http://balarf.ru/
6.	Мы в гостях в Мире детских журналов и газет	8	Привлечение внимания на формирование общечеловеческих ценностей; осознание себя частью природного мира; отношенияк природе, как среде обитания человека.	https://edu.tatar.ru/
7.	Мы в гостях у Таинственной природы	8	Воспитание чувства прекрасного	http://balarf.ru/
8.	Мы в гостях у Юмора	8	Воспитание дружественных отношений,вниманию по отношению к другим.	https://edu.tatar.ru/
	Итого	68		

3 класс

№	Наименование разделов и тем	Количество часов	**Модуль «Школьный урок» (Деятельность учителя с учетом рабочей программы воспитания)**	**Электронные образовательные ресурсы**
1.	Наши наблюдения и впечатления от увиденного	19	Установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися, способствующих позитивному восприятию обучающимися требований и просьб педагогического работника, привлечению их внимания к обсуждаемой на уроке информации, активизации их познавательной деятельности	http://balarf.ru/
2.	Все познается в сравнении	11	Включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению	http://balarf.ru/

			доброжелательнойатмосферы во время урока	
3.	Стараемся понять мечты людей	12	Побуждение к бережному отношению к природе через учебные тексты. Воспитание нравственных и гражданских качеств. Формирование чувства гордости и любви к Родине.Формирование уважительное отношение к родному краю, чувства патриотизма.	http://balarf.ru/
4.	Мы любим жизнь и людей	11	Привлечение внимания к красоте в обыкновенных явлениях природы и рассуждать об увиденном; осознание себя частьюприродного мира; отношения к природе, как среде обитаниячеловека. Воспитание чувства прекрасного. Побуждение чувства благодарности, взаимной ответственности Формирование эмоцианальнопозитивного отношения к	https://edu.tatar.ru/

			дружбе,товариществу,близким людям	
5.	Познаем философию жизни	13	Побуждение чувства благодарности, взаимной ответственности Формирование эмоцианальнопозитивногоотношения к дружбе,товариществу,близким людям.	http://balarf.ru/
6.	Мы любим юмор	9	Применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивацию обучающихся; дидактического театра, где полученные на уроке	https://edu.tatar.ru/
7.	Как рождается герой?	12	групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися	http://balarf.ru/
8.	Сравниваем настоящее и прошлое	15	Побуждение школьников соблюдать на уроке принципыучебной дисциплины и самоорганизации; мотивация на здоровый образ жизни	https://edu.tatar.ru/
	итого	102		

4класс

№	Наименование разделов.	Всего часов	Модуль «Школьный урок» (Деятельность учителя с учетом рабочей программы воспитания)	Электронные образовательные ресурсы
1	Познаем законы волшебных сказок.	13	Установление доверительных отношений между учителем и обучающимися, способствующих позитивному восприятию учащимися требований и просьб учителя.	http://balarf.ru/
2	Фольклорные произведения.	7	Формирование нравственного совершенствования, поведения, взглядов.	https://edu.tatar.ru/
3	Законы эстетики в природе, искусстве, жизни людей.	8	Побуждение обучающихся к честности, милосердию, мужеству. Воспитание нравственных норм поведения.	http://balarf.ru/
4	Углубляемся в историю народа.	6	Использование воспитательных возможностейсодержания учебного предмета	https://edu.ta

				tatar.ru/
5	Познаем законы красоты.	11	Побуждение учащихся к осознанному, уважительному и доброжелательному отношению кдругому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, вере, гражданской позиции. Готовность и способность вести диалог с другими людьми и достигать в нем взаимопонимания.	http://balarf.ru/
6	Познаем жизненные идеалы	10	Использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрациюдетям примеров ответственного, гражданского поведения, проявление человеколюбия и добросердечности.	http://balarf.ru/
7	Познаем мир искусства.	4	Применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивациюобучающихся.	https://edu.tatar.ru/
8	Философия патриотизма .	9	Привлечение внимания обучающихся к обсуждаемой на уроке информации, активизация познавательной деятельности учащихся;воспитание	http://balarf.ru/

			чувства прекрасного; http://balarf.ru/	
	Итого	68		